

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Lösöre och registerpant (SOU 2015:18)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Förslaget innefattar förslag till två nya lagar. Lagen om rätt till köpt lösöre, som bygger på avtalsprincipen istället för som idag traditionsprincipen, respektive lagen om panträtt i lösöre genom registrering. Lagen om rätt till köpt lösöre innehåller bestämmelser om rätt till köpt lösöre i förhållande till säljarens borgenärer. Vid köp av ett bestämt lösöre uppkommer det sakrättsliga skyddet i och med avtalet. Om köpet avser lösöre som inte är bestämt, uppkommer skyddet när ett visst lösöre har märkts, avskilt eller på annat sätt bestämts för köparens räkning. Det kommer därmed varken krävas registrering enligt lösöreköplagen eller besittningsövergång. En individualisering som ger sakrättsligt skydd ska kunna återvinnas om åtgärden gjorts i förtid eller på ett sätt som avsevärt har försämrat gäldenärens ekonomiska ställning.

Lagen om panträtt i lösöre genom registrering, möjliggör att en upplåtelse av panträtt i ett lösöre som lämnas kvar hos pantsättaren registreras. Registreringen ersätter besittningsövergång och ger borgenären förmånsrätt vid utmätning och konkurs. Registreringen ska enbart kunna ske om sökanden är näringsidkare. Rättsverkan inträder när registreringen har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar och tre veckor därefter har förflutit. Rättsverkan inträder dock inte om konkurs följer på en ansökan som har gjorts före tidsfristens utgång. En registrerad panträtt ska även kunna avregistreras.

De nya lagarna om rätt till köpt lösöre samt panträtt i lösöre genom registrering upphäver lagen (1845:50 s.1) om handel med lösören som köparen låter i säljarens vård kvarbliva, lagen (1944:302) om köparens rätt till märkt virke och lagen (1975:605) om registrering av båtbyggnadsförskott. Följdändringar i lagstiftningen sker även i samband med de nya lagarnas ikraftträdande när det gäller konkurslagen (1987:672), konsumentköplagen (1990:932) samt i förordningen om Post- och Inrikes Tidningar (2006:1226).

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Syftet med förslaget

Regelrådet kan konstatera att det i förslagsställarens konsekvensutredning inte finns någon redovisning av utredarens syfte med förslaget. Regelrådet kan vidare konstatera att det i övriga delar av betänkandet heller inte på ett tydligt sätt framgår vilket syfte utredaren haft med förslaget. Regelrådet

kan av förslagsställarens beskrivning av nackdelarna med dagens system, förstå att syftet delvis har varit att undanröja de problem som nu, enligt förslagsställaren, bidrar till att bland annat försämra näringslivets konkurrenskraft. Regelrådet kan också utläsa att det varit förslagsställarens ambition att stärka köparens ställning gentemot säljaren samt att skapa möjlighet för att i näringslivet kunna pantsätta ekonomiskt värdefullt lösöre genom registrering. Regelrådet anser likväl att förslagsställaren borde ha redovisat syftet med sitt förslag på ett tydligt sätt.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning är bristfällig.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Regelrådet kan konstatera att det varken av förslagsställarens konsekvensutredning eller av betänkandet i övrigt framgår om utredaren övervägt några alternativa lösningar eller någon redovisning av effekterna om ingen reglering kommer till stånd, vilket är en brist. Regelrådet kan av betänkandet i övrigt till viss del förstå vilka överväganden som utredaren gjort under arbetets gång. Regelrådet anser likväl att det hade varit önskvärt att förslagsställaren i sin konsekvensutredning, hade presenterat en fullständig och särskild redovisning av de alternativ som utredaren övervägt.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning, trots bristen, är godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Förslagsställaren uppger i sitt betänkande att medlemsstaternas sakrätt inte är harmoniserad inom EU och att frågan om köparens skydd mot säljarens borgenär vid köp av lösöre inte regleras av EU-rätten, utan endast på nationell nivå.

Regelrådet anser att det hade varit önskvärt att förslagsställaren redovisade förslagets överensstämmelse med EU-rätten i sin konsekvensutredning och inte i betänkandet i övrigt.

Trots bristen, finner Regelrådet att förslagsställarens redovisning är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Förslagsställaren uppger att de nya lagarna om rätt till köpt lösöre samt panträtt i lösöre genom registrering ska träda ikraft den 1 januari 2018 och att lagen om köpt lösöre ska tillämpas på köpeavtal som ingås efter lagens ikraftträdande.

Regelrådet kan konstatera att det varken av konsekvensutredningen eller av betänkandet i övrigt finns någon redovisning av behov av speciella informationsinsatser. Regelrådet kan emellertid konstatera att ikraftträdandet sannolikt är planerat med god framförhållning, vilket i sig talar för att berörda företag hinner sätta sig in i de nya bestämmelserna. Regelrådet anser emellertid att det hade varit önskvärt att förslagsställarens redovisning dels fanns med i konsekvensutredningen och dels innehöll ett resonemang om behovet av speciella informationsinsatser.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning är godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Regelrådet kan konstatera att förslagsställaren inte redovisar några uppgifter om berörda företag i sin konsekvensutredning. Regelrådet kan även konstatera att det i övriga delar av betänkandet heller inte finns någon tydlig beskrivning av berörda företag, men att förslagsställaren i sin beskrivning av allmänna överväganden uppger att mycket av handeln sker inom tillverkningsindustrin och att dessa som regel

har ett stort antal underleverantörer. Förslagsställaren uppger vidare att förslaget berör exportindustrin och att det där främst är verkstadsindustrin som påverkas, liksom råvaruindustrin bland annat i form av skogs- och stålindustrin.

Regelrådet kan konstatera att det i remissen saknas uppgifter om antal företag och dess storlek, men att branschen till viss del behandlas. Regelrådet kan för sin del förstå att de inom nämnda branscher finns många företag av olika storlek. Regelrådet anser likväl att utredaren borde ha fört ett resonemang och i eventuell brist på exakta uppgifter, borde ha redovisat ungefärliga uppskattningar för att ge en så nära bild av de berörda företagen som möjligt.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning är bristfällig.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

Regelrådet kan konstatera att det i konsekvensutredningen saknas beräkningar av administrativa kostnader, men att förslagsställaren uppger att administrativa kostnader kopplat till bland annat transaktionskostnader bedöms minska, liksom behovet av särskilda avtalskonstruktioner. Regelrådet saknar en beskrivning av transaktionskostnaderna och i vilken omfattning dessa uppkommer respektive hur vanligt det är med särskilda avtalskonstruktioner och hur dessa kan se ut. Regelrådet anser att det borde ha kunnat gå att uppskatta kostnaderna för dessa om en bedömning av tidsåtgången för tillkomsten av sådana transaktioner respektive avtalskonstruktioner hade gjorts.

Regelrådet saknar vidare en redogörelse för eventuella administrativa kostnader som kan vara förknippade med regleringen av panträtt i lösöre. Såvitt Regelrådet kan se bör registreringen av panträtten sannolikt medföra sådana kostnader.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning är bristfällig.

Andra kostnader

Regelrådet kan konstatera att det i konsekvensutredningen saknas resonemang om andra kostnader. Regelrådet kan se att vid övergången till avtalsprincipen, försvinner behovet av att registrera köp i händelse av att köparen lämnar kvar det köpta lösöret hos säljaren. Regelrådet kan konstatera att förslagsställaren, i kapitlet som beskriver den nuvarande ordningen, uppger att ansökningsavgiften för en sådan registrering hos Kronofogdemyndigheten är 700 kronor. Regelrådet anser att förslagsställaren borde ha kunnat uppge hur vanligt det är att företag gör sådana registreringar och utifrån detta beräknat hur stor kostnadsminskningen sannolikt blir för berörda företag. Regelrådet kan i detta fall även se att tiden det tar att fylla i registreringsformuläret är en administrativ kostnad som också den borde ha beskrivits.

När det gäller regleringen av panträtten saknar Regelrådet även här en redovisning av eventuella andra kostnader som förslaget medför för berörda företag.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning är bristfällig.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Enligt förslagsställaren innebär en övergång till avtalsprincipen en förstärkning av den svenska exportindustrins konkurrenskraft, eftersom mycket av exporten består av lösöre i form av råvaror och verkstadsprodukter. Utländska köpare kommer, enligt utredaren, inte längre att behöva vidta särskilda åtgärder för att försäkra sig om att få sakrättsligt skydd. Komplicerade avtalslösningar kan undvikas och tillverkningsavtal underlättas vilket, enligt utredaren, verkar gynnsamt på handeln med utlandet. Förslagsställaren uppger att såväl större som mindre exportföretag gynnas av de nya reglerna.

Regelrådet kan konstatera att förslagsställaren inte redovisar om och i så fall hur förslaget påverkar konkurrensförhållandena mellan de svenska företagen, vilket är en brist.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning är godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

När det gäller bestämmelserna om rätt till köpt lösöre, uppger förslagsställaren att den nya ordningen kan leda till att konkursförvaltare måste ta ställning till något fler fall än idag gällande anspråk från tredje man på lösöre som finns i konkursboet. Det kan, enligt utredaren, även vara så att konkursförvaltare behöver anpassa försäljningsvillkor till den omständigheten att tredje man kan komma att göra anspråk på egendomen. Kostnaden som uppstår kommer i första hand, enligt utredaren, belasta borgenärskollektivet.

Förslagsställaren uppger att möjligheten att registrera panträtt i lösöre sannolikt medför att det i något fler fall än idag görs gällande förmånsrätt vid utmätning och konkurs, men att effekten bedöms som begränsad samtidigt som den, enligt utredaren, får betraktas som en naturlig följd av att köparens rätt till köpt lösöre förstärks. Risker för att en möjlighet att pantsätta lösöre genom registrering generellt urholkar företagshypotek som säkerhet, bedömer utredaren som liten.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Regelrådet kan konstatera att förslagsställaren varken i konsekvensutredningen eller i betänkandet i övrigt redovisar några bedömningar av behov av särskilda hänsyn till små företag.

Regelrådet kan konstatera att det i ett av de särskilda yttrandena som bifogats utredningen, förekommer kritik mot att registerpansättnings effekter för små och medelstora företag inte har utretts mer innan förslaget läggs fram. Såvitt Regelrådet förstår har det således förekommit diskussioner om förslagets påverkan på små företag inom ramen för utredningen. Det är Regelrådets uppfattning att dessa resonemang borde ha redovisats i betänkandet.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning är bristfällig.

Sammantagen bedömning

Regelrådet kan konstatera att utredaren anser att det inte går att redovisa några beräkningar eller ens uppskattningar av förslagets kostnadsmässiga konsekvenser för berörda företag. Det är emellertid Regelrådets uppfattning att ett sådant resonemang alltid måste motiveras, något som utredaren inte gjort. Att som i detta fall bara konstatera att en beräkning inte låter sig göras är, enligt Regelrådet, inte tillräckligt.

Regelrådet kan vidare konstatera att det utöver de kostnadsmässiga konsekvenserna även saknas ett resonemang om hänsyn till små företag. Eftersom Regelrådet kan konstatera att det funnits en avvikande mening om förslagets sannolika effekter på små- och medelstora företag, är det Regelrådets uppfattning att behovet av särskilda hänsyn till små företag borde ha redovisats.

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

I övrigt vill Regelrådet påpeka att förslagets samtliga konsekvenser borde ha redovisats i konsekvensutredningen och att uppgifter borde ha redovisats under relevant rubrik och inte som i fallet med exempelvis konkurrensförhållandena som avhandlats på flera ställen i betänkandet i stort.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 10 juni 2015.

I beslutet deltog Pernilla Lundqvist ordförande, Lennart Palm, Leif Melin, Eleonor Kristoffersson och Samuel Engblom.

Ärendet föredrogs av Annika LeBlanc.

Pernilla Lundqvist
Ordförande

Annika LeBlanc
Föredragande

